

สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University

การเสด็จประพาสประเทศเบลเยียมของ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว King Chulalongkorn's Journeys to Belgium

Pierre A. BOUSSARD
Piyanart BUNNAG
Supang CHANTAVANICH
Supaphan KANCHAI
Dhiravat NA POMBEJRA
Gérald WALEWIJK

ปีแอร์ เอ. บูซาร์ด
ปิยนาด บุนนาค
สุพงศ์ จันทวานิช
สุภาศพรณ ชันชัย
ธีรวัต ณ ป้อมเพชร
เจอราร์ด วอลเลวิก

Foreword by H.E. Mr. Pierre VAESSEN the Ambassador of Belgium in Bangkok

It is a great privilege for me to present this very interesting study at the request of their editors : Pierre A. Boussard, Gérald Walewijk and their partners of Chulalongkorn University, whose contribution to this project has been invaluable.

The historical links which have existed between the Kingdoms of Thailand and Belgium go back to the middle of the 19th century but the apogee undoubtedly happened at the end of the 19th and beginning of the 20th century, when H.M. King Chulalongkorn invited distinguished Belgian personalities to advise him in several matters. The most outstanding among those Belgian citizens is surely Gustave Rolin-Jacquemyns, well known international lawyer and politician (prominent member of the liberal party, he was Minister of Interior during 6 years, from 1878 till 1884). Mr. Rolin-Jacquemyns stayed nearly ten years in Bangkok as an influential and faithful adviser to the King of Siam. He was granted the title of General Adviser and we can consider that he really was instrumental in assisting the king's government in preserving the kingdom's independence and territorial integrity. He also contributed to the "Chakri reformation", assisting King Chulalongkorn and his ministers to prepare and implement the reforms which would transform the Siamese society into a modern state. Other Belgians came to Siam and were granted important positions at the Court or in the administration: for example, Dr. E. Reyter became His Majesty's physician. Furthermore many compatriots were recruited as legal advisers to the government or to the courts: Emile Jottrand, Pierre Orts, Félicien Cattier, Corneille Schlessers, Roger Tilmont, Charles Symon, Charles Robyns and Robert Kirkpatrick, among others.

Captain Jules Carton helped draw up a fortification defense system for Bangkok, reorganised the local police force and elaborated some projects for the sanitation of the capital city.

The number and quality of Belgian advisers is no surprise if we remember the situation in Siam during those years. The king was strongly committed to modernise his country and to get the best of European technologies and

organisational methods, but at the same time wanted to keep at bay the great powers which could have threatened Siam's independence or cultural identity. In this respect, Belgium had no hegemonic ambition in the region and was ideally placed to assist King Chulalongkorn in his great undertakings.

It is in this context that we have to remember the tour of European capitals that was undertaken by King Chulalongkorn in 1897 and 1907. The present study is focusing on the king's visits to Belgium, on both occasions. It is of great interest to read what the king himself thought of his interlocutors and how he described his visits in the letters he addressed to one of his daughters. Some comments are as interesting as amusing; for example, nobody will be surprised by the enthusiasm and tenacity King Léopold II demonstrated in defending Belgian interests during his meetings with his royal guest.

As a whole, King Chulalongkorn was very favourably impressed by his visits to Belgium in 1897 as evidenced in the later years by the increasing number of Belgian experts he recruited for his administration, but also by the return trip to the country that he planned in 1907. This is really a chapter of our bilateral relations we can be proud of.

History can also help us in drawing some lessons for the future. Looking at the years ahead, let us hope that the multifaceted partnership between our two kingdoms which we have been developing for more than a century, will continue to increase steadily. By all means, the willingness on both sides to promote this partnership clearly exists as was again illustrated in February 2001 by the Belgian economic mission to Bangkok, presided over by H.R.H. Prince Philippe and led by the State Secretary of Foreign Affairs, Mrs. Annemie Neyts-Uyttebroeck. The draft of this book was presented to our Crown Prince at that occasion. The appreciation he expressed for this scientific project has been a precious encouragement to boost its realisation. We are all grateful to H.R.H. Prince Philippe for this moral support.

A comprehensive study on the Thai-Belgian relations has still to be written although valuable books, like those written by Walter E.J. Tjips, have already been published. Maybe this new work by Pierre A. Boussard and Gérald Walewijk, produced in close association with Chulalongkorn University, will entice researchers to go deeper into the

available material and present a broader view on this lasting and fruitful relationship. From the visit of H.M. King Rama V to Brussels in September 1897, until the visit of Prince Philippe to Bangkok in February 2001, there has passed more than a century of outstanding relations between the Royal Families.

In the meantime, may I already express our gratitude to the authors for highlighting one of the most fascinating moments of this relationship. I hope that all the readers will share the sheer pleasure and profound interest I felt when discovering this book.

Pierre VAESEN

*Audience given by H.M. The King of Thailand
to H.R.H. Prince Philippe and H.R.H. Princess Mathilde
in Wang Klaikangwon, Hua Hin, Prachuap Khiri Khan Province*

เจ้าชายฟิลิปกับพระชายา เจ้าเฟืฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ที่วังไกลกังวล หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สารบัญ

หน้า

คำนำของผู้อำนวยการสถาบันเอเชียศึกษา	(3)
คำนำ	(5)
สารบัญ	(9)
สารบัญตาราง	(11)
รายการคำย่อ	(12)
อรััมภบท	1
บรรพ 1 ผลสรุปทั่วไปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ไทยเวียดนามในประวัติศาสตร์	5
1.1 ที่มาแห่งความสัมพันธ์ไทยเวียดนาม	6
1.2 ความสัมพันธ์ไทย-เวียดนามก่อนปี ค.ศ. 1883	16
1.3 ความสัมพันธ์ไทย-เวียดนามตั้งแต่ ค.ศ. 1883-1945	28
1.4 ความสัมพันธ์ไทย-เวียดนามตั้งแต่ ค.ศ. 1945-1954	35
1.5 ความสัมพันธ์ไทย-เวียดนามตั้งแต่ ค.ศ. 1954-1975	42
บรรพ 2 ความสัมพันธ์ไทย-เวียดนามตั้งแต่ ค.ศ. 1976-1989	61
2.1 ริเริ่มปรับปรุงความสัมพันธ์	61
2.1.1 สถานการณ์ระหว่างประเทศและภูมิภาค	62
2.1.2 ความสัมพันธ์ไทย-เวียดนามในช่วง 1976-1978	68
2.2 การกลับมาสู่สภาวะเผชิญหน้ากันในความสัมพันธ์ไทย-เวียดนาม (1979-1985)	79
2.2.1 สถานการณ์ระหว่างประเทศและภูมิภาค	79
2.2.2 ความสัมพันธ์ไทย-เวียดนามในช่วง 1979-1985	87

Part I The First Royal Voyage to Europe (1897) :

King Chulalongkorn's First Three Visits to Belgium

ส่วนที่ 1 การเสด็จประพาสยุโรปครั้งแรก (พ.ศ. 2440) :

เสด็จประพาสเบลเยียม ครั้งที่ 1-3

1. King Chulalongkorn's letter to Queen Saovabha Phongsri dated 9 September 1897	32
พระราชหัตถเลขาถึงสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี วันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2440	
2. English translation of King Chulalongkorn's letter of 9 September 1897	33
พระราชหัตถเลขา วันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2440 ฉบับแปลภาษาอังกฤษ	
3. Phraya Sisahathep's account of King Chulalongkorn's visit to Europe	34
<i>Chotmai het sadet praphat Europe r.s. 116</i> – extracts concerning his sojourns in Belgium	
“จดหมายเหตุเสด็จประพาสยุโรป ร.ศ. 116” ของพระยาศรีสหเทพ	
คัดเฉพาะเรื่องการเสด็จประพาสเบลเยียม	
4. English translation of Phraya Sisahathep's text	54
จดหมายเหตุพระยาศรีสหเทพฉบับแปลภาษาอังกฤษ	
5. Belgian newspaper extracts. English and Thai translations from the original French	67
คัดจากหนังสือพิมพ์เบลเยียม แปลภาษาอังกฤษและภาษาไทย จากต้นฉบับภาษาฝรั่งเศส	
6. Short extract from Siam Observer newspaper (1897) (English translation)	115
ข่าวจากหนังสือพิมพ์ “สยามออบเซอร์เวอร์” (19 กันยายน พ.ศ. 2440) แปลภาษาอังกฤษ	

Part II The Second Royal Voyage to Europe (1907) :

King Chulalongkorn's Fourth Visit to Belgium

ส่วนที่ 2 การเสด็จประพาสเบลเยียมครั้งที่สอง (พ.ศ. 2450) :

เสด็จประพาสเบลเยียม ครั้งที่ 4

1. King Chulalongkorn's letters to his daughter	118
Princess Nibha Nobhadol dated 27 June & 28 June 1907 from <i>Klai Ban</i>	
พระราชหัตถเลขาถึงพระราชธิดา สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้านิภาณภดล	
วันที่ 27 มิถุนายน และ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2450 จากพระราชนิพนธ์ “ไกลบ้าน”	
2. English translations of the King's letters of 27 & 28 June 1907 from <i>Klai Ban</i>	128
พระราชหัตถเลขา วันที่ 27 และ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2450 แปลภาษาอังกฤษ	

Bibliography	139
--------------	-----

บรรณานุกรม

List of Sponsors	140
------------------	-----

รายชื่อผู้สนับสนุน